

Јован Јовановић Змај

На Светога Саву

Кад сте јуче, мила децо,
сви радосни били,
чистом душом свете песме
угоднику вили,

песме вили на његову
и на своју дику,
Светом Сави, српског рода
првом просветнику,

на ме паде, не знам зашто,
нека брига љута,
уздан`о сам тога дана
неколико пута.

Сећ`о сам се црна мрака
и борбе крваве,
па сам глед`о у икону
Светитеља Саве.

Одвеле ме брижне мисли
до оних крајева
где још ни сад српској деци
српске школе нема.

Како је то њима тешко
лутати по тами,
у туђини, у несвојти
видети се сами.

Благо вама, мила децо,
којима се даје
да у свакој драгој школи
прибирате знање!

Где с језиком миле мајке
свака врлост буди,
где с` учите да будете
и Срби и људи.

Штујте школе као темељ
будућности праве,
црпску школу к`о аманет
Светитеља Саве.

Благо вама идућ, к знању
по српскоме путу,
ал, ја плачем кад год видим
грану откинуту.

Јован Јовановић Змај

Свети Сава

Престо га је чек`о - он га није хтео,
он је нешто више духом заволео,
одазв`о се даљном лелеку и вриску,
па је загрлио будућност србинску.
Он се скромно сиђе с краљевских висина,
цвет жртова плоду;
он неће да влада, он хоће да служи,
Богу и свом народу.

" Веру ћу да крепим, православље ширим
кроз ту маглу сиву;
темељ ћу да градим, цркву ћу да зидам,
али цркву живу."
И та нам је вера спасавала оце
од многих пропасти;
та ће иста вера - о хвала ти, Саво! -
и унуке спасти.

Ал` та вера не сме да буде без вида,
зато Свети Саво још и школе зида.
" Има л` ока слепа, школа га отвара!
Шал`те децу нека од њих људе ствара!
Оно што нас јача на путу поштења,
оно што нас води ка брегу спасења,
оно што нам муку ублажава љуту,
што нам не да клизнут на стрменом путу.
Оног светлог духа светле благовести,
што нас држе крепко на висини свести;
оно што нас учи да трпит умемо,
оно што нас диже да напредујемо,
што нам даје души, уму, срцу здравље:
то је српска школа, то је православље!"
То је Сава знао и пример нам дао,
срећу нам је хтео, њојзи нас повео,
одазвао се даљном лелеку и вриску,
па је загрлио будућност србинску.

Круну није хтео, није хтео славу,
али круна сама дође му на главу.
Он се хтео сићи свом народу ближе,
он се хтео спустит, - а тиме се диже,
дух нас његов купи сред Божијег храма,
дух је његов звезда над нашим школама.

Савино су тело Турци сагорели
и његов су пеп`о на ветар изнели,
и где год је трунка пепела му пала,
ту је нова љубав к роду засијала.

Данас цело Српство његов спомен слави:
" Ускликнимо с љубављу светитељу Сави!"

Јован Јовановић Змај

Под иконом Светог Саве

Болна лежи добра мајка,
не силази с одра свога,
удовица ј' деце има,
једно мање од другога.

Друга нема, – деце има
за децу би живот дала,
али ако душу пусти,
шта ће, шта ће деца мала?

Мрак би био, али није:
болесници више главе
кандиоце тихо гори
пред иконом Светог Саве.

Ил' је зебња, ил' је страва,
ил' је слутња, ил' што више;
Око мајке деца с' купе,
мајка врло брзо дише.

Поноћ куца, деца бледе,
најстарији и најјачи,
кад отаре сузе своје,
таре сузе својој браћи.

Мајка б' хтела децу спасти
од зла што се на њих спрема,
хтела би им нешто каз'ти,
али гласа више нема.

Ко би знао мисли њене,
ко би знао њене муке!
Најстарији синак приђе
и ледне јој љуби руке.

Ти пољупци даше снагу
дахом младе душе здраве,
мајка диже руку нагу
ка икони Светог Саве.

"Знаш ли што бих хтела рећи?"
то говори, рука пада;
око стаје, срце стаје,
али јоште има нада.

Има наде у првенца,
да ће знати, да ће хтети -
"Разумем те мајко драга,
и држаћу у памети.

У груд'ма ће мојим живет'
мис'о твоја, твоја жеља,
ја ћу водит' браћу своју
путем овог светитеља.

Окаљат' нам образ неће
ни сто људи, ни сто беда,
схватићемо, памтићемо
да смо српске мајке чеда".

Ове речи замедљаше
горки пехар задњег часа:
на устима болне мајке
благ се осмех заталаса.

Кандиоце затрепета
пред иконом Светог Саве
деца стоје, цвет до цвета -
венац око мртве главе.

Војислав Илић

Свети Сава

Ко удара тако позно у дубини ноћног мира
на капији затвореног светогорског манастира?
„Већ је прошло давно вече, и нема се поноћ хвата,
седи оци, калуђери, отвор`те ми тешка врата.
Светлости ми душа хоће, а одмора слабе ноге,
клонуло је моје тело, уморне су моје ноге -
ал` је крепка воља моја, што ме ноћас вама води,
да посветим живот роду, отаџбини и слободи.
Презрео сам царске дворе, царску круну и порфиру,
и сад, ево, светлост тражим у скромноме манастиру.
Отвор`те ми, часни оци, манастирска тешка врата
и примите царског сина ко најмлађег свога брата“.

Зашкрипаше тешка врата, а над њима сова прну
и с крештањем разви крила и склони се у ноћ црну.
А на прагу храма светог, где се Божје име слави,
са буктињом упаљеном, настојник се отац јави.
Он буктињу горе диже, изнад своје главе свете,
и угледа, чудећи се, безазлено босо дете.

Високо му бледо чело, помршене густе власи,
али чело узвишено божанствена мудрост краси.
За руку га старац узе, пољуби му чело бледо,
а кроз сузе прошапута: „Примамо те, мило чедо“.

Векови су прохујали од чудесне оне ноћи,
векови су прохујали и многи ће јоште проћи.
Ал` то дете јоште живи, јер његова живи слава,
јер то дете беше Растко, син Немањин – Свети Сава.

Матија Бећковић

ПРИЧА О СВЕТОМ САВИ

Када је Свети Сава ишао по земљи,
Још пре свога рођења,
Док се звао Растко,
Као што иде и сада,
Само га не видимо,
А можда је то било и доцније.

Кренуо је Савиним стопама,
Ка Савином извору
На Савином врху,
Куда и ми идемо,
Јер другог пута и нема.

Када је негде око Савина дана
Наишао Савином страном,
Напали су га пси,
Као што и сад нападају
Свакога ко се упути Савиним траговима.

Путник је најпре саставио три прста,
Како је одредио да се и ми крстимо,
Плашећи их законом
Од кога су још више побеснели,
А ни до данас нису узмакнули.

Онда се сагнуо да дохвати камен,
Али камење беше замрзнуто,
Свезано за земљу студеним синцирима,
Јер беше јака зима,
Као и ове године,
Као увек око Савина дана.

Већ су разносили Савина стопала,
Савин кук и Савин лакат,
По долима и јаругама земље
Због које је подељен свет,
Кад је Сцети отпасао мач уста,
Једино оружје које је носио,
А које је и нама оставио,
Говорећи ове речи:

— Нека је проклета земља у којој су
Пашчад пуштена, а камење свезано.

Драгана Константиновић

СВЕТИ САВА

Био је дете од главе до пете,
звао се кратко – Немањић Растко.

Хтео је да учи, да знање свије,
ал` школе било ниједне није.

Зато је устау у рану зору
и побегао на Свету Гору.

Ту је у осами манастира
учио стазе љубави, мира.

Пост`о је мудра, учена глава,
светитељ српски – Свети Сава.

Милорад Поповић Шапчанин

Светом Сави

Оставио бабов замак
и варљиве дворске сјаје,
отишао с духовници
у незане туђе краје.
На атонској испосници,
у иначкој црној ризи,
проводио дане дуге
у молитви и подвизи.

Срце ти је за род било,
чистоћом си вере сјао,
милом роду и Господу
на службу си себе дао.
Међу браћом угулио
жесток пламен борбе личне,
поставио главе Цркви
и темеље непомичне.
Отрок, себар и властелин
пред тобом су били равни,
сви чланови једног тела
неразлучни, пуноправни.
Беседама твојим, оче,
трептала је света Жича.
Ах, што стара, хладна, не зна
да их твојој деци прича.

Око собе скупљао си
децу малу, српску наду,
учио их речи Божјој,
ситној књизи, светом раду;
Сејао си те њивице
једрим зрном Божјих слова,
а жетву си ишчекив'о
од Божјега благослова.

О, научи и нас слабе
узор- Србе, свече врли,
васпитати и учити,
вршит' пос'о неумрли;
одрицат се таштих части,
крст терета сносит` вољно,
а у грудма вазда носит`
срце чисто, задовољно...

Милан Петровић

СВЕТИ САВА

Са товаром блага с Немањиног Раса,
пошао је пастир са брадом до паса!
Заст`о је у гори, крај студен воде,
да отпева Богу и да крст пободе:
„Са висова, оних, мермер да се скида,
и на овом месту црква да се зида!“

И кад јекну звоно на новоме храму,
Сава прође даље к`о сунце кроз таму!
Кроз себарско село кроз које је грео,
он ниједног ђака с књигом није срео:
„Са висова, оних, мермер да се скида,
и у овом селу школа да се зида!“

И царичин бисер и царevo злато,
све је царско себру за кап зноја дато!
И кад диже лавре син предака славни`,
од Атонских гора до Панонских равни,

он уморне руке преко груди склопи,
и с блаженством умре на христовој стопи!

На бескрајном путу векови се нижу,
смртни људи газе, а бесмртни дижу!
И кад Синан виде крај Савиног гроба
са крстом о врату потурченог роба,
он Савине кости изгоре на жару,
а из праха ниче црква на Врачару!

СВЕТИ САВА

Српкињица једна мала
волела је много знати;
што год види она пита:
„Шта је ово, мила мати?“

Преврћући књигу неку,
спазила је слику малу
и на слици децу многу,
међу њима Светог Саву.

„Је ли, мати, ко је ово
са дечицом што се бави,
што му рука десна лебди
на дечијој малој глави?“

Реци, мајко, ко је, реци
ја ту слику врло волим,
не знам зашто, ал` бих често
да се пред њом Богу молим“.

„И моли се, ћерко мила,
та је слика света глава,
тај што децу благосиља,
то је, `ћери, Свети Сава.

Краљевић је српски био,
ал` му круна не би мила
у животу монашкоме,
душа му се посветила.

Одреко се света, блага,
сиромаше дух му тражи,
пролазио свуда он је,
да их теши, да их блажи.

Волео је српство своје
па му школе стога дао,
да га спасе од незнања
просветом га опасао.“

Боривоје Вукомановић
Слово о Светоме Сави

Сунце пио, Србију опио,
опио је надом и лепотом
прах од цвета био пред голготом.

Молитва му била сапутница
Србија му распевана тица
чува гусле да не буду неме
да им песма никад не занеме.

Срцем хтео снове да распева
душом хтео птице да натпева
на ломачи остао је јачи.

На лицу му видим Студеницу,
јаву плео и снове исплео.
Свети Саве претке васкрсава.

Војислав Илић

Српкињица

- Српкињице селе, Српкињице млада,
Где си до сада била? Куда мислиш сада?

- У игри, у пољу провела сам лето,
Па весело сада у школу ме ето.

Ах, како је лепо, кад би мого знати,
Равним пољем ићи, шарено цвеће брати!

Мој најлепши венац, што сам пољем брала,
Учитељу своје баш јутрос сам дала-

Тим најлепшим цвећем, као даром славе,
Да икону кити светитеља Саве.

Будимир Стефановић

Молитва Светитеља Саве

Пред престолом Свевишњега
Свети Сава Бога моли,
Бога моли, сузе рони
И овако он говори:

"Род је српски драги Боже,
У последње ове дане
Тешко Теби сагрешио,
Од Тебе се отпадио.

Али имај јоште срца
Која Ти се, Боже моле:
То су деца, деца српска,
Она Тебе, Боже воле.

Старији су занемогли,
Срцем својим отежали,
А деца су химне Теби
Понајлепше испојали.

И за њих се, Боже, молим:
- Дај им, Боже, снаге нове
Да обнове цркву српску,
Твоју славу на векове."

Свети Сава

(народна песма)

Збор зборила господа ришћанска
Код бијеле цркве Грачанице:
"Боже мили, чуда великога!
"Куд се ђеде цар – Немање благо,
"Седам кула гроша и дуката?"
Ту се деси Немањићу Саво,
Па говори господи ришћанској:
"Ој Бога вам, господо ришћанска?
"Не говор'те о мом родитељу,
"Не говор'те не гријеш'те душе:
"Није бабо расковао благо
"На нацаке ни на буздоване,
"Ни на сабље ни на бојна копља
"Ни добријем коњма на ратове;
"Већ је бабо потрошио благо
"На три славна Српска манастира:
"Једну бабо саградио цркву;
"Б'јел Вилиндар насред горе Свете,
"Красну славну себе задужбину,
"Вјечну кућу на ономе св'јету
"Да се њему поје литурђија
"Оног св'јета, као и овога;
"Другу бабо саградио цркву:
"Студеницу на Влаху Староме,
"Својој мајци царици Јелени,
"Красну славну мајци задужбину,
"Вјечну кућу на ономе св'јету,
"Да с' и њојзи поје литурђија
"Оног св'јета, као и овога;
"Трећу бабо саградио цркву:
"Миљешевку на Херцеговини,
"Красну славну Сави задужбину,
"Вјечну кућу на ономе св'јету,
"Да с' и њему поје литурђија
"Оног св'јета, као и овога".
У глас викну господа ришћанска:
"Просто да си, Немањићу Саво!
"Проста душа твојих родитеља!
"Проста душа, а честито т'јело!
"Што носили, свијетло вам било
"Што родили, све вам свето било!"
И што рече господа ришћанска
На састанку код бијеле цркве,
Што гођ рекли, код Бога се стекло.

Милица Миладиновић-Кесеровић

РАСТКО НЕМАЊИЋ-СВЕТИ САВА

Био си принц
Немањићког витештва
и сунце просветитељства
српске ренесанске зоре
и из скромних убогих соба
истерало си мрак
и широм отворио прозоре
да уђе светлосни зрак.

Био си духовни див
и као јуначки соко сив
дигао си се до плава неба
да са висине погледом обухвати
оно што нико није могао да схвати
да је као насушна кора хлеба
потребно просветити вид
скинути с очију стид
незнања.

Тебе је родио Немања
предодређен да створи ново доба
ослободивши духовног роба
и да у том чврстом ходу
оснажи палу веру
и пода јој нову меру
створивши цркву самосталну
самохрану, свом српском роду.

Био си светац-духовник
и монах испосник:
одрекао си се дворске трпезе
и постао јединство синтезе
од молитве Богу до службе роду.
Од скиптара, сабље и мача,
твоја је вера била јача.

Ти си био творац
и чудотворац:
подизао си школе
где те сва деца воле
и до данас ти се моле.
Градио си манастире
у њима скупљао пастире
и показао свету

српску просвету
на прагу империје
моћне Византије.

Био си прави дипломата
измиривши два рођена брата
завађена до самог рата.
Државник-правник од дара
учинио си да препоруком цара
будеш изабран за владара,
носиоца духа и отпора
свих српских злотвора,
између две царске силе
Твоје су идеје јаче биле.

Ти си творац чисто српског
славља Светосавља.
Нека се и наша колонија мала
што је све за цркву дала
на данашњи дан Теби најави са:
Ускликнимо с љубављу
Светитељу Сави!